

DergiPark'ta Yayınlanmıştır

Selçuk Turizm ve Bilişim Araştırmaları Dergisi

Dergi anasayfa: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/stbad>

Yaratıcı Turizm: Kavramsal Çerçeve ve Türkiye'deki Uygulamalar

Semahat Göker Özyürek ^a ^a ORCID: 0000-0002-1263-6271 | semahatgkr08@gmail.com | Bağımsız Araştırmacı, İzmir, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ	ÖZ
Araştırma Makalesi Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Turizm, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, Doküman Analizi, Yerel Yönetimler, Sürdürülebilirlik, Gönderim Tarihi: 17.06.2025 Kabul Tarihi: 11.08.2025 Yayın Tarihi: 31.12.2025	Bu çalışma, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil Türkiye şehirlerinde yaratıcı turizm uygulamalarının nasıl şekillendiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Yaratıcı turizmin, destinasyonların kültürel kimliğini koruyarak yenilikçi turizm ürünleri geliştirmeye katkı sağladığı ve yerel halkla etkileşimi artırarak toplumsal fayda yarattığı değerlendirilmektedir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Gaziantep, İstanbul, Hatay, Kütahya, Afyonkarahisar, Kırşehir ve Bursa illerine ait 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış belediye faaliyet raporları, strateji belgeleri, UNESCO başvuru dosyaları ve medya içerikleri incelenmiştir. Bulgular, şehirlerin yaratıcı turizm kapsamında gastronomi, tasarım, müzik ve el sanatları gibi alanlarda çeşitli etkinlikler düzenlediğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte şehirler arasında uygulama düzeyi açısından tutarsızlıklar bulunmakta; sürdürülebilirlik ve toplumsal katılım düzeyleri farklılık göstermektedir. Yapılan incelemede, yaratıcı turizmin hem destinasyonların rekabet gücünü artırma hem de sürdürülebilir turizm hedeflerine ulaşma noktasında önemli bir potansiyele sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Atf Bilgisi

Göker Özyürek, S. (2025). Yaratıcı Turizm: Kavramsal Çerçeve ve Türkiye'deki Uygulamalar, Selçuk Turizm ve Bilişim Araştırmaları Dergisi, 8(2025), 1-11.

<https://doi.org/10.71276/stbad.1721767>

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Etik Kurul Onayı	Bu çalışmada ikincil veriler kullanıldığından dolayı etik kurul izni gerektirmemektedir.
Yazar Katkıları	Göker Özyürek (%100)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	ethics.stbad@selcuk.edu.tr
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC-BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Creative Tourism: Conceptual Framework and Applications in Turkey

Semahat Göker Özyürek ^a

^aORCID: 0000-0002-1263-6271 | semahatgkr08@gmail.com | Independent Researcher, İzmir, Türkiye

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Research Article Keywords: Creative Tourism, UNESCO Creative Cities Network, Document Analysis, Local Governments, Sustainability, Date of Submission: 17.06.2025 Date of Acceptance: 11.08.2025 Date of Publication: 31.12.2025	This study aims to examine how creative tourism practices have taken shape in Turkish cities that are members of the UNESCO Creative Cities Network. It is considered that creative tourism contributes to the development of innovative tourism products while preserving the cultural identity of destinations, and fosters social benefits by enhancing interaction with local communities. The study was conducted using document analysis, one of the qualitative research methods. Municipal activity reports, strategic plans, UNESCO application files, and media content published between 2020 and 2025 for the cities of Gaziantep, İstanbul, Hatay, Kütahya, Afyonkarahisar, Kırşehir, and Bursa were analyzed. The findings reveal that these cities organize various events in fields such as gastronomy, design, music, and handicrafts within the scope of creative tourism. However, inconsistencies in the level of implementation were observed among cities, with variations in sustainability and community participation. In conclusion, creative tourism is found to hold significant potential in enhancing the competitiveness of destinations and achieving sustainable tourism goals.
Citation Göker Özyürek, S. (2025). Creative Tourism: Conceptual Framework and Applications in Turkey. Selcuk Tourism and Information Research Journal, 8(2025), 1-11. https://doi.org/10.71276/stbad.1721767	
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Ethical Committee Approval	This study does not require ethics committee approval as it uses secondary data.
Author Contributions	Göker Özyürek (%100)
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	ethics.stbad@selcuk.edu.tr
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Giriş

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle sürekli değişim gösteren turizm sektöründe, zamanla turistlerin istek ve beklentilerinde de farklılıklar ortaya çıkmıştır (Avcıkurt, Köroğlu ve Sarıoğlu, 2009; Pawlusiński ve Kubal, 2017). Özellikle bireyselleşme eğilimi, çevreye duyarlılık ve yerel kültürel değerlere verilen önemin artması, turistlerin tercihlerini şekillendiren temel faktörler arasında yer almaya başlamıştır (Ritchie ve Crouch, 2003; Balık, 2015; Zoğal ve Emekli, 2017). Bununla birlikte, yaratıcılık olgusu da turistlerin deneyim beklentilerinde daha ön plana çıkmış ve turizm faaliyetlerinde aranan bir unsur haline gelmiştir (Küpeli, 2017; Okutan, 2023).

Günümüzde turizm sektörü, hızlı bir büyüme ve dönüşüm süreci yaşamaktadır. Turistlerin değişen beklentileri doğrultusunda ise çeşitli yeni turizm türleri ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda yaratıcı turizm, kültürel turizm odaklı yaklaşımlar arasında öne çıkarak, turistlere hem kişisel gelişim imkânı sunan hem de özgün deneyimler yaşatan bir turizm türü haline gelmiştir (Emekli, 2018).

Yaratıcılık, mevcut bilgilerin kullanılarak yeni ve faydalı fikirlerin üretilmesi süreci olarak tanımlanmakta (Özçer, 2005: 12) ve bireylerin hem açığa çıkmış hem de gizli kalmış yeteneklerini ortaya koymalarına, serüveni bir bakış açısıyla düşünebilmelerine ve sorunlara duyarlılık geliştirmelerine imkân tanımaktadır. Bu nedenle yaratıcılık; moda, sanat, bilim, reklamlılık ve dekorasyon gibi sosyal, sanatsal, endüstriyel ve bilimsel birçok alanda etkisini göstermektedir (Öncü, 1992). Yaratıcı üretim bağlamında değerlendirildiğinde, yaratıcılık hem turizm tedarikçilerine hem de destinasyonlara ürünlerini hızlı bir şekilde yenileme ve geliştirme olanağı sağlayarak, turistik değer yaratım sürecine önemli katkılar sunmaktadır (Richards, 2001; Richards ve Wilson, 2006).

Yaratıcı turizm perspektifinden değerlendirildiğinde, bu turizm türü; destinasyonlara özgü kültürel ve sanatsal değerlere odaklanan etkinliklere turistlerin aktif katılımını teşvik ederek, onlara otantik ve yaratıcı deneyimler sunmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, turistlerin yaratıcı potansiyellerini geliştirmelerine olanak sağlarken, aynı zamanda yerel halkla doğrudan etkileşim kurarak yaşayan kültürü deneyimlemelerine imkân tanımaktadır. Deneyim ve etkileşim temelli bu yapıyla yaratıcı turizm, sürdürülebilir turizmin temel ilkeleriyle uyum gösteren yenilikçi bir model olarak öne çıkmaktadır (Wurzbürger, 2010; Richards, 2011; Ivanova, 2013).

Bu çalışmanın amacı, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dahil Türkiye şehirlerinde yaratıcı turizm uygulamalarının nasıl şekillendiğini ve bu şehirlerin yaratıcı turizm unsurlarını ne şekilde kullandığını incelemektir. Bu kapsamda, ilgili şehirlerde yerel

yönetimlerin yaratıcı turizme dair stratejik yönelimleri, tematik uygulamaları ve sürdürülebilir turizm bağlamındaki yaklaşımları analiz edilmiştir.

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Çalışmanın evrenini, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil olan Türkiye şehirleri oluşturmaktadır. Bu bağlamda; Gaziantep, İstanbul, Hatay, Kütahya, Afyonkarahisar, Kırşehir ve Bursa illerinin yaratıcı turizm uygulamalarına ilişkin veriler incelenmiştir.

Araştırmada kullanılan veriler, söz konusu şehirlerin resmi internet sitelerinde yayımlanan belediye faaliyet raporları, yerel yönetim strateji belgeleri, UNESCO başvuru dosyaları, basın açıklamaları ve medya içeriklerinden elde edilmiştir. Belgeler, 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış güncel ve ulaşılabilir dokümanlardan seçilmiştir.

Veriler, doküman analizi tekniğine uygun olarak sistematik biçimde sınıflandırılmış, yaratıcı turizmle ilişkilendirilen uygulamalar tematik başlıklar altında incelenmiştir. Bu süreçte tümevarımcı bir yaklaşım benimsenmiş, belgelerdeki bulgular, yaratıcı turizme dair literatürde tanımlanan kavramsal bileşenler ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Yaratıcı Turizm Kavramı: Tanımı ve Gelişimi

Yaratıcı turizm, başlangıçta net sınırları belirlenmemiş bir turizm türü olarak literatürde yer almış; zamanla turistlerin aktif katılımına ve özgün deneyim arayışına odaklanan bir yaklaşım olarak gelişim göstermiştir (Richards, 2011). Kavramın akademik zemine oturmasında Greg Richards'ın öncülüğü belirleyici olmuş; özellikle Eurotex Projesi kapsamında 1990'lı yıllarda Avrupa gündemine taşınarak dikkat çekmiştir. Richards ve Raymond (2000: 18), yaratıcı turizmi “turistik bölgelerin özgün özelliklerini içeren öğrenme deneyimleri ve kurslara turistlerin aktif katılımı yoluyla kendi yaratıcı yönlerini geliştirmelerine imkân tanıyan bir turizm türü” olarak tanımlamaktadır. Genellikle kültürel turizmin bir uzantısı veya alt türü olarak değerlendirilse de yaratıcı turizm; içerdiği kaynak türleri, hedef kitle yapısı, kültürel mirasla kurduğu ilişki ve sürdürülebilirlik boyutları açısından kültürel turizmden ayrılmaktadır (Ohrdska-Olson ve Ivanov, 2010).

Yaratıcı turizm, 2006 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı temsilcileri ve sektör paydaşlarının katılımıyla ABD'de düzenlenen “Yaratıcı Turizm İçin Sürdürülebilir Stratejilere Doğru” başlıklı konferansta daha kapsamlı biçimde ele alınmıştır. Bu konferansta yaratıcı turizm; destinasyonların kültürel ve sanatsal mirasını tanımayı, yerel halkla doğrudan etkileşim kurarak otantik deneyimler edinmeyi ve yaratıcı becerileri geliştirmeyi amaçlayan bir seyahat biçimi olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2006). Bu bağlamda

yaratıcı turizm, sadece izleme ve tüketme temelli kültürel yaklaşımların ötesine geçerek; deneyimleyerek öğrenmeyi, bireysel katılımı, yerel halkla karşılıklı etkileşimi ve yaratıcı potansiyelin açığa çıkarılmasını esas alan sürdürülebilir bir turizm modeli olarak değerlendirilmektedir (Raymond, 2007: 147; Zoğal ve Emekli, 2017). Özellikle kültürel turizme kıyasla daha esnek ve yenilikçi bir yapı sunması nedeniyle, yaratıcı turizmin daha geniş bir uygulama ve gelişim potansiyeline sahip olduğu ileri sürülmektedir (Richards ve Wilson, 2008; Korez-Vide, 2013).

Yaratıcı turizmin kültürel turizmin bir uzantısı veya ona bir tepki olarak doğmasının temel nedeni, yaratıcı turistlerin kültürel turistlerden farklı olarak kişisel gelişimlerine ve kimlik inşalarına katkı sağlayacak aktif deneyimler arayışında olmalarıdır (Richards ve Raymond, 2000; Richards ve Wilson, 2008; Richards, 2011). Bu çerçevede yaratıcı turizm, turistlerin sosyal, duygusal, eğitsel ve psikolojik yararlar elde etmelerini hedefleyerek, onların destinasyonda daha yoğun bir etkileşim içinde bulunmalarını ve yaşayan kültüre aktif şekilde katılmalarını teşvik etmektedir. Turistler, ziyaret ettikleri bölgelerde günlük yaşamın bir parçası olarak üretken bir rol üstlenmekte (Richards ve Wilson, 2008) ve özellikle yaratıcı deneyimlerle turistik mekânlardaki günlük aktivitelere katılma arzularını gerçekleştirmektedirler (Ajanovic ve Çizel, 2015).

1.2. Yaratıcı Turizmin Kültürel Turizmden Farkları

Kültürel turizm uygulamalarında, turistlerin çoğunlukla yerel ve kültürel mekânları yalnızca gözlemleyerek deneyimlemesi, simgesel yapılara pasif ziyaretler gerçekleştirilmesi ve hediyelik eşya gibi maddi ürünleri tüketmesi, zamanla turist memnuniyetinde düşüşe yol açmıştır. Bu durum, turistleri daha anlamlı, katılımcı ve yaratıcı deneyim arayışına yöneltmiş; böylece “yaratıcı turizm” olarak adlandırılan yeni bir turizm biçiminin gelişimini tetiklemiştir (Richards ve Wilson, 2007).

Yaratıcı turizmin ortaya çıkışı, kültürel turizmin bir uzantısı olduğu kadar, onun sınırlarına bir tepki niteliği de taşımaktadır. Bu bağlamda, yaratıcı turizm hem kültürel turizmin sunduğu değerleri temel alır, hem de onun deneyim sunumundaki sınırlılıkları aşmayı hedefleyen tamamlayıcı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Richards ve Marques, 2012; Ohridska-Olson ve Ivanov, 2010). Özellikle el sanatları, müzik, resim, dans ve festivaller gibi sürece dayalı yaratıcı faaliyetlere odaklanmasa nedeniyle, yaratıcı turizm belirli bir mekâna ya da sabit yapılara bağımlı değildir. Bu yönüyle, müzeler ya da anıtlar gibi somut kültürel mirasa dayanan geleneksel kültürel turizme kıyasla daha yüksek bir sürdürülebilirlik potansiyeli sunmaktadır (Richards ve Wilson, 2006: 1216).

Yaratıcı turizm, katılımcı temelli yapısı sayesinde soyut kültürel değerlerin yaparak ve yaşayarak öğrenilmesini mümkün kılmakta; aynı zamanda yerel halkın kendi kültürel mirasına olan farkındalığını artırarak bu mirasın korunmasını desteklemektedir (Wurzbürger vd., 2008: 14; Ohridska-Olson ve Ivanov, 2010). Bu yönüyle, sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyo-kültürel fayda üretme kapasitesi de taşımaktadır.

Günümüzde yaratıcı turizm, kültürel turizmin yerine geçen bir alternatif olmaktan ziyade, onunla bütünleşen ve güncel temalarla zenginleşen tamamlayıcı bir model olarak konumlanmaktadır. Bu nedenle literatürde, “yaratıcı turizm” ile “yaratıcı kültürel turizm” kavramları sıklıkla iç içe kullanılmaktadır (Aydoğan Çifçi, 2020: 28). Kültürel turizm, tarihi yapılar, anıtlar ve müzeler gibi fiziksel cazibe merkezlerine odaklanan, büyük ölçüde gözleme dayalı ve pasif bir deneyim sunan geleneksel bir model olarak şekillenmiştir. Ancak günümüzde bu model, mekâna değil deneye odaklanan, etkileşimi ve katılımı öncelenen bir anlayışa dönüşmüştür (Emekli, 2021). Bu dönüşüm; kültürel mirasın yalnızca sergilenmesi değil, aynı zamanda yaşatılması, paylaşılması ve bireysel katkılarla yeniden üretilmesini içeren deneyim temelli bir turizm paradigmasının gelişmesine yol açmıştır. Bu yeni anlayış, kültür, yaratıcılık, ilgi ve yerel katılımın kesişiminde şekillenen katılımcı ve yaratıcı odaklı bir turizm yaklaşımını temsil etmektedir. Özellikle farklı ve yenilikçi festival, atölye, performans ve sanatsal etkinliklerin geliştirilmesiyle birlikte, turizmde sıradan ve yüzeysel deneyimlerin ötesine geçilmiş; turistlerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha derin bağlar kurduğu etkileşimli deneyim alanları oluşturulmuştur (Richards, 2020).

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü’nün (OECD) Tourism and the Creative Economy başlıklı çalışmasında da bu dönüşüm açık şekilde tanımlanmıştır. Rapora göre, geleneksel kültürel turizm modeli daha çok geçmişe dayalı kaynaklara, ürün odaklı içeriklere ve üretici merkezli süreçlere dayanırken; yaratıcı turizm modeli yenilikçiliği temel alan, tüketiciyi sürecin merkezine koyan, dijital platformları etkin şekilde kullanan ve yaratıcı içerik üretimini teşvik eden etkileşim temelli bir yapı sunmaktadır (OECD, 2014). Bu yapı sayesinde yaratıcı turizm, yalnızca bireysel düzeyde özgün deneyimler sunmakla kalmamakta, aynı zamanda yaratıcı ağlar ve topluluklar oluşturarak ekonomik ve kültürel sürdürülebilirliği de desteklemektedir.

Turizmin gelişim sürecinde kültür ve yaratıcı turizm kavramları arasındaki ilişki önemli bir yer tutmaktadır. Bu iki kavram arasındaki temel farklılıklara bakıldığında, yaratıcı turizmin kültür turizminin bir uzantısı olarak değerlendirilebileceği ve kültür turizmini daha üst seviyelere taşıyabilecek bir potansiyel sunduğu görülmektedir (Wattanacharoensil ve Sakdiyakorn, 2016; Richards,

2011; Gordin ve Matetskaya, 2012). Kültür turizmi, ağırlıklı olarak müze, antik kentler ve doğal sit alanları gibi somut kültürel kaynaklara dayanmakta olup, turistlerin temel motivasyonu tarihi ve kültürel açıdan önemli mekânları ziyaret etmek ve belirli etkinliklere katılmaktır. Öte yandan, yaratıcı turizm daha çok edebiyat, görsel ve sahne sanatları gibi soyut kültürel unsurlar üzerinden şekillenmekte ve turistlerin öğrenme ve deneyim kazanma istekleri yaratıcı turizmin merkezinde yer almaktadır (Ayvacı ve Gülcan, 2017; Wurzbürger, Aageson, Pattakos ve Pratt, 2008; Virginijia, 2016). Bir başka ifadeyle, yaratıcı turizmin temel amacı, yerel kültür gibi somut olmayan değerleri turistlerin bireysel katılım yoluyla deneyimleyebilecekleri etkinliklere dönüştürmektir (Prentice ve Anderson, 2007). Bu bağlamda Fransa'da (Provence) düzenlenen parfüm yapımı atölyeleri, Kanada'da gerçekleştirilen dış mekân boyama, çizim, heykelticilik, oyma ve fotoğrafçılık etkinlikleri, İspanya'da sunulan gastronomi kursları ve Yeni Zelanda'da yapılan kültürel el sanatları atölyeleri (kemik oymacılığı, dokuma, ahşap işleri, keçe çalışmaları vb.) yaratıcı turizme örnek olarak gösterilebilir (Richards ve Wilson, 2006; Tan, Siow-Kian, Shian-Far Kung, ve Ding-Bang Luh, 2013). Turistin açısından ise kültür turizminde turist daha çok kültürel değerleri gözlemleyen pasif bir katılımcı konumunda yer alırken; yaratıcı turizmde turist, deneyimlerin aktif bir parçası olarak süreçle doğrudan katılım sağlamaktadır (Gülüm, 2015).

Tablo 1 Kültür Turizmi ve Yaratıcı Turizm Farklılıkları

Kriterler	Kültür Turizmi	Yaratıcı Turizm
Uyum	Geçmiş	Gelecek
Dışsalılık	Muhafaza	Yenilik
Yapı	Ürünler	Platform ve İçerikler
Süreç	Kültürün Açıklanması	Birlikte Yapım
Değer Yaratımı	Değer Zincirleri	Değer Ağları
Değer Odağı	Üreticiye Dönük	Tüketiciye Dönük
Kaynak Yaratma	Kamu	Ticari

Kaynak 1 Okutan (2023)

Richards ve Wilson'a (2006) göre, kültür turizmi yaklaşımı içinde yaratıcı turizmin sunduğu çeşitli avantajlar bulunmaktadır. Öncelikle, yaratıcı turizm, her destinasyonda kolaylıkla bulunabilecek benzer türde kültürel etkinliklerin ötesinde, daha az bilinen fakat yüksek düzeyde tatmin sağlayan özgün ürünler sunma imkânı tanımaktadır. Ayrıca, destinasyonlardaki ürünlerin yenilenmesini ve çeşitlenmesini destekleyerek, bölgelerin turizm rekabetinde öne çıkmalarına katkı sağlamaktadır. Yaratıcı turizm, süreç odaklı bir yapıya sahip olması nedeniyle, somut kültürel etkinliklere kıyasla daha fazla sürdürülebilir faaliyetleri kapsamakta ve uzun vadeli etki yaratmaktadır. Bunun yanı sıra, yaratıcılık kavramı, diğer somut kültürel kaynaklara kıyasla daha

taşınabilir bir özellik göstermektedir. Bu sayede sanatsal etkinlikler, yoğun altyapı yatırımlarına ihtiyaç duyulmadan farklı mekânlara ve sanal ortamlara kolaylıkla adapte edilebilmektedir.

1.3. Yaratıcı Turizmin Gelişiminde Karşılaşılan Zorluklar

Yaratıcı turizmin geniş bir kapsama sahip olması hem uygulanabilirliği hem de sürdürülebilirliği konusunda bazı ön yargıların oluşmasına neden olmuştur. Bu süreçte öncelikle yaratıcı turizmi oluşturan temel bileşenlerin bağımsız bir şekilde analiz edilmesi ve ardından bu bileşenlerin tutarlı ve uyumlu bir bütün oluşturacak şekilde entegre edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan, yaratıcı turizmin gelişimini engelleyebilecek çeşitli sorunlar da bulunmaktadır (Richards ve Wilson, 2007):

- Bir bölgenin yapısal özellikleri, ekonomik durumu veya coğrafi konumu yaratıcı turizme uygun olmayabilir. Örneğin, ulaşım altyapısındaki yetersizlikler veya bölgeye yönelik olumsuz imaj, yaratıcı turizm faaliyetlerini olumsuz etkileyebilir.
- Hedef kitlenin doğru belirlenememesi de yaratıcı turizmin gelişimini sınırlayabilir. Özellikle, yıl boyunca konaklayan ve yüksek harcama potansiyeline sahip turist segmentlerine ulaşılmaması, beklenen ekonomik getirilerin sağlanamamasına neden olabilir.
- Yaratıcı etkinliklerin gerçekleştirilebileceği uygun mekânların eksikliği hem turist memnuniyetini azaltacak hem de uygulamada çeşitli güçlükler doğuracaktır.
- Toplum genelinde mühendislik, mimarlık, tasarım, sanat ve müzik gibi yaratıcı meslek gruplarında çalışan bireylerin bulunmasına rağmen, yaratıcı turizme katılım oranının düşük olması, bu turizm türünün yaygınlaşmasını ve gelişimini olumsuz etkilemektedir.
- Yaratıcı turizmin çekiciliğini artırabilmek için yaratıcı ve yetenekli insan kaynağına ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışanların yaratıcı düşünce ve yetenek eksikliği, yaratıcı turizm faaliyetlerinin etkinliğini sınırlayabilmektedir.

Tüm bu olası engeller doğru stratejiler ve etkin politikalarla aşılabılır durumdadır. Bu doğrultuda ilk adım, yaratıcı turizmin temel bileşenlerini detaylı bir şekilde incelemek ve öncelikli olan unsurları belirleyerek dengeli bir uygulama süreci oluşturmaktır. Bu denge, turizm faaliyetleri ile yaratıcılık unsurlarının uyumlu bir şekilde bütünleştirilerek daha verimli ve sürdürülebilir sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır (Okutan, 2023: 10).

1.4. Yaratıcı Turizmin Sürdürülebilirlik Boyutları

Yaratıcı turizm, yalnızca yenilikçi deneyimler sunan bir yaklaşım değil, aynı zamanda sürdürülebilir turizmin temel ilkeleriyle uyumlu bir model olarak

değerlendirilmektedir (Network, 2006; Richards, 2011). Bu kapsamda yaratıcı turizm, sürdürülebilirliğin üç temel boyutu olan ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirliği destekleyen özellikler taşımaktadır.

Ekonomik sürdürülebilirlik açısından yaratıcı turizm, büyük ölçekli yatırımlara gerek duymadan yerel girişimciliği teşvik etmekte ve yerel ekonomilere doğrudan katkı sağlamaktadır. Küçük ölçekli yaratıcı atölyeler, gastronomik deneyimler ve el sanatları gibi faaliyetler sayesinde, destinasyona özgü katma değeri yüksek ürünler ortaya çıkarmakta ve bu durum, sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı desteklemektedir (OECD, 2014; Wurzbürger vd., 2008).

Çevresel sürdürülebilirlik bağlamında, yaratıcı turizm kitle turizmine kıyasla doğaya daha az zarar veren, düşük karbon ayak izi bırakan etkinlikleri kapsamaktadır. Süreç temelli bu yaklaşım, doğal kaynakların yoğun kullanımını gerektirmediği için çevresel baskıyı azaltmakta; geri dönüşüm, yerel ürünlerin kullanımı ve çevre dostu mekânlarda gerçekleştirilen aktiviteler aracılığıyla ekolojik sorumluluk bilinci oluşturmaktadır (OECD, 2009; Raymond, 2007).

Sosyo-kültürel sürdürülebilirlik ise yaratıcı turizmin en güçlü yönlerinden biridir. Turistlerin yerel halkla birebir etkileşime girmesini sağlayan bu model, kültürel mirasın korunmasına ve yaşatılmasına katkı sunmaktadır. El sanatları, kültürel müzik ve gastronomi gibi yerel değerlerin hem ekonomik hem kültürel olarak canlandırılması, kültürel sürekliliğin sağlanmasında kritik rol oynamaktadır (Richards ve Marques, 2012; Ohridska-Olson ve Ivanov, 2010). Ayrıca yaratıcı turizm, yerel halkın öz yeterlilik duygusunu artırarak toplumsal aidiyetin güçlenmesini desteklemektedir (Duxbury ve Richards, 2019).

Tüm bu yönleriyle yaratıcı turizm, sürdürülebilir turizm anlayışının çağdaş bir yorumu olarak görülmekte; bireyin deneyim yoluyla öğrenmesini esas alırken, çevreyle uyumlu, ekonomik olarak devamlı ve kültürel olarak kapsayıcı bir yapı sunmaktadır.

2. Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi ile yürütülmüştür. Doküman analizi, önceden üretilmiş yazılı ve görsel materyallerin sistematik biçimde incelenerek araştırma sorularına yanıt aranmasına olanak sağlayan bir veri toplama ve çözümleme yöntemidir. Bu çalışmada doküman analizi tekniği, yaratıcı turizm bağlamında yerel yönetimlerin kurumsal belgeleri üzerinden bilgi üretmek amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına (UCCN) dâhil olan Türkiye şehirleri oluşturmaktadır. 2025 yılı itibarıyla Türkiye'den bu ağa dâhil olan yedi şehir bulunmaktadır: Gaziantep, İstanbul, Hatay, Kütahya, Afyonkarahisar, Kırşehir ve

Bursa. Bu şehirler, UNESCO tarafından gastronomi, tasarım, zanaat ve halk sanatları ile müzik gibi yaratıcı temalar üzerinden tescillenmiş ve yaratıcı ekonomi politikaları geliştirmeye yönlendirilmiştir. Çalışma, bu yedi şehirle sınırlı tutulmuştur ve amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen bu örneklem, yaratıcı turizmin yerel düzeydeki görünümünü analiz etmek açısından uygun görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen veriler, 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış güncel, kamuya açık ve resmi belgelerden elde edilmiştir. Her bir şehrin belediyesine ait şu kaynaklardan yararlanılmıştır:

- Yıllık belediye faaliyet raporları
- Strateji ve eylem planları
- UNESCO başvuru ve değerlendirme dosyaları
- Tanıtım kitapçıkları, broşürler, medya duyuruları
- Belediyelerin resmi internet sitelerinde yer alan güncel içerikler

Bu belgeler araştırmanın birincil veri setini oluşturmakta olup, akademik ve kurumsal geçerliliği yüksek kaynaklardan oluşmaktadır.

Toplanan belgeler, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan sistematik sınıflandırma ve tematik çözümleme ilkeleri doğrultusunda analiz edilmiştir. Doküman analizi sürecinde tümevarımcı yaklaşım benimsenmiş; veriler önceden belirlenmiş değil, belgelerdeki ifadeler ve anlatımlar doğrultusunda temalar hâlinde organize edilmiştir. Değerlendirmede özellikle şu temalar esas alınmıştır:

- Yaratıcı etkinlik türleri
- Yerel halkın katılım düzeyi
- Kültürel mirasın sunum biçimi
- Sürdürülebilirlik vurguları
- Kurumsal iş birlikleri ve kapsayıcılık

Kodlama işlemi manuel olarak yürütülmüş ve her şehir için tematik profil oluşturulmuştur. Elde edilen temalar daha sonra karşılaştırmalı olarak analiz edilerek yaratıcı turizm uygulamalarındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuştur.

3. Bulgular

UNESCO UCCN'ye dahil Türkiye şehirlerinde yaratıcı turizme yönelik uygulamalar, belediye faaliyet raporları, resmi internet kaynakları, UNESCO başvuru dosyaları ve ilgili medya içeriklerinin doküman analizi yöntemiyle değerlendirilmesi sonucu elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmiştir. Analiz kapsamında şehirlerin yaratıcı alanlara dayalı olarak geliştirdiği turizm uygulamaları, yerel katılım düzeyleri, kültürel mirasın aktarım biçimleri ve sürdürülebilirlik ilkeleri temelinde tematik olarak incelenmiştir.

UNESCO, 2004 yılında Yaratıcı Şehirler Ağı Programı'nı (UNESCO Creative Cities Network – UCCN) başlatmıştır. Bu program, farklı coğrafi konumlara, nüfus büyüklüklerine, gelir seviyelerine ve

kapasitelere sahip şehirleri belirli yaratıcı alanlar etrafında bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Ağın temel hedefi, şehirlerin kültürel kaynaklarını ekonomik faydaya dönüştürmek ve kent imajını güçlendirmektir. Yaratıcı Şehirler Ağı; edebiyat, zanaat ve halk sanatları, sinema, müzik, tasarım, gastronomi ve medya sanatları olmak üzere yedi tematik başlık altında örgütlenmiştir. Türkiye'den ise 2015 yılında ilk olarak Gaziantep, gastronomi alanında bu ağa katılmıştır. Gaziantep'in ardından İstanbul, Hatay, Afyonkarahisar, Kırşehir, Kütahya ve Bursa da Yaratıcı Şehirler Ağına dâhil olmuştur. Böylece Türkiye'den toplam yedi şehir bu küresel ağa katılarak yaratıcı ekonomi ve kültürel kalkınma alanında uluslararası platformda temsil edilme imkânı bulmuştur (en.unesco.org). Türkiye, zengin kültürel çeşitliliği ve yaratıcı endüstrilere olan potansiyeliyle yaratıcı turizm açısından önemli bir destinasyon olarak görülmektedir.

Tablo 2 Türkiye'nin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağındaki Şehirleri

Şehir	Yıl	Tema
Gaziantep	2015	Gastronomi
İstanbul	2017	Tasarım
Hatay	2017	Gastronomi
Kütahya	2017	Zanaat ve Halk Sanatları
Afyonkarahisar	2019	Gastronomi
Kırşehir	2019	Müzik
Bursa	2021	Zanaat ve Halk Sanatları

Kaynak 2 www.unesco.org.tr

• **Gaziantep (Gastronomi):** Gaziantep, 2015 yılında gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehir unvanını almıştır. Belediyenin 2021 ve 2022 faaliyet raporlarında, şehirde düzenlenen gastronomi festivalleri, yerel yemek atölyeleri ve mutfak sanatları merkezleri ön plana çıkmaktadır. “GastroANTEP” Festivali hem yerel halkın katılımını hem de turistlerin aktif öğrenme deneyimlerini teşvik eden en önemli yaratıcı turizm uygulamalarından biridir. Analiz edilen belgelerde, festival süresince düzenlenen atölye çalışmalarına yılda ortalama 3.000 yerli-yabancı ziyaretçinin katıldığı ve özellikle kadın kooperatiflerinin süreçte aktif rol aldığı belirtilmektedir (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, 2022).

• **İstanbul (Tasarım):** İstanbul, 2017 yılında tasarım temasıyla UCCN ağına dâhil olmuştur. Tasarım Bienali, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) desteğiyle düzenlenmekte olup, özellikle “açık atölye” ve “tasarım rotası” uygulamalarıyla yaratıcı turizm deneyimleri sunmaktadır. Belgelerde, ziyaretçilerin kamusal alanlarda kurulan geçici tasarım mekânlarında interaktif üretim süreçlerine katılım sağladığı görülmektedir. Ayrıca “Tasarım Atölyesi Kadıköy” gibi mekânlar turistlerin bireysel katılımını artıran yaratıcı turizm merkezleri olarak öne çıkmaktadır (İBB, 2022).

• **Hatay (Gastronomi):** Hatay'ın gastronomi alanında UCCN üyeliği 2017 yılında kabul edilmiştir. Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin belge ve açıklamalarında, UNESCO süreciyle birlikte gastronomi evleri, yöresel mutfak müzesi ve zeytinyağı üretim atölyelerinin hayata geçirildiği görülmektedir. “Lezzet Durağı Hatay” sloganıyla yürütülen turizm kampanyaları, deneyimsel gastronomi turları ile desteklenmektedir. Ayrıca Suriyeli mülteci kadınların gastronomi girişimlerine entegre edilmesi, yaratıcı turizmin sosyal sürdürülebilirlik boyutunu güçlendirmektedir (Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2023).

• **Kütahya (Zanaat ve Halk Sanatları):** Kütahya, özellikle çinçilik geleneğiyle ön plana çıkarak 2017 yılında “Zanaat ve Halk Sanatları” temasıyla UCCN ağına katılmıştır. Yerel yönetim belgelerinde, “Çini Atölyeleri Haftası”, “Yaşayan Kültür Atölyeleri” gibi etkinliklerin yaratıcı turizm kapsamında hem yerel üreticileri desteklediği hem de turistlerin el yapımı çini üretim süreçlerine dahil olduğu görülmektedir. Ziyaretçilerin atölyelerde bizzat üretime katılması, kültürel mirasın deneyimlenerek aktarılmasına katkı sağlamaktadır (Kütahya Büyükşehir Belediyesi, 2023).

• **Afyonkarahisar (Gastronomi):** 2019 yılında gastronomi temasıyla UCCN ağına kabul edilen Afyonkarahisar'da, doküman analizi sonucunda “termal ve gastronomi entegrasyonu” vurgusunun ön plana çıktığı görülmektedir. Belediye belgelerinde, yerli turistlere yönelik gastronomi rotalarının oluşturulduğu, sucuk ve lokum atölyelerinde uygulamalı turlar düzenlendiği belirtilmiştir. Bu etkinliklerin çoğu yöresel üreticilerle iş birliği içinde yürütülmektedir (Afyonkarahisar Büyükşehir Belediyesi, 2023).

• **Kırşehir (Müzik):** Kırşehir, 2019 yılında “Müzik” temasıyla ağa dâhil olmuştur. Belediyenin kültürel program belgelerinde, aşıklik geleneğini yaşatmak amacıyla kurulan “Aşıklar Evi” ve müzik atölyeleri, yaratıcı turizm kapsamında değerlendirilmektedir. Turistlerin bağlama yapımı ve mahalli ezgilerle ilgili çalışmalara katıldığı, bu yolla kültürel aktarımın uygulamalı olarak desteklendiği tespit edilmiştir (Kırşehir Büyükşehir Belediyesi, 2023).

• **Bursa (Zanaat ve Halk Sanatları):** Bursa, 2021 yılında ipekçilik ve kültürel el sanatları mirasıyla UNESCO ağına katılmıştır. Belediye dokümanlarında “İpek Yolu Kültür Yolu Projesi”, “Atölyede Turizm” etkinlikleri ve Koza Han'da düzenlenen yaratıcı atölye çalışmaları önemli yaratıcı turizm unsurları olarak öne çıkmaktadır. Özellikle kültürel doküma atölyelerinde turistlerin uygulamalı olarak süreçlere dahil olduğu ve bu deneyimlerin bireysel öğrenme fırsatları sunduğu belirtilmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2023).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Turizm sektöründe yaşanan dönüşüm, kültürel turizm anlayışının ötesine geçilerek turistlerin bireysel katılımını ve özgün deneyim arayışlarını ön plana

çıkaran yaratıcı turizmin önem kazanmasına zemin hazırlamıştır. Küreselleşmenin etkisiyle artan kültürel tekdüzelik karşısında yaratıcı turizm; turistlere yerel kültürel etkileşim kurma, sanatsal ve kültürel faaliyetlere aktif katılım sağlama imkânı sunarak daha anlamlı ve kişisel deneyimler yaşama fırsatı vermektedir. Bu durum, Richards ve Wilson'un (2006) belirttiği gibi, yaratıcı turizmin bireylerin kimlik inşasına katkı sunan, katılımcı ve öğrenme temelli bir deneyim modeli sunduğu düşüncesiyle örtüşmektedir.

Bu çalışmada, yaratıcı turizmin kavramsal çerçevesi çizilmiş; kültürel turizm ile ilişkisi ve ayrışan yönleri açıklanmış; Türkiye'de yaratıcı turizm uygulamaları UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil şehirler özelinde doküman analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bulgular, şehirlerin yaratıcı turizm alanında gastronomi, tasarım, müzik ve el sanatları gibi tematik alanlarda çeşitli etkinlikler düzenlediğini göstermektedir. Bu sonuçlar, Gordin ve Matetskaya'nın (2012) kültürel içerik üzerinden geliştirilen yaratıcı turizm uygulamalarının destinasyon markalaşmasına katkı sunduğu bulgusunu desteklemektedir.

Bununla birlikte, yaratıcı turizm uygulamalarında kentler arası uygulama düzeyi açısından kurumsallaşma ve süreklilik bakımından tutarsızlıklar gözlenmektedir. Örneğin Gaziantep ve İstanbul gibi kentlerde yaratıcı turizm faaliyetleri belediye politikalarına entegre edilmiş ve sürdürülebilir şekilde planlanmışken; Kırşehir ve Afyonkarahisar gibi kentlerde faaliyetlerin daha çok kısa dönemli ve proje bazlı kaldığı görülmüştür. Bu farklılık, Duxbury ve Richards'ın (2019) vurguladığı gibi, yaratıcı turizmin yerel politika sahiplenmesine ve uzun vadeli kültürel planlamaya bağlı olarak farklı ölçekte etkiler doğurduğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca, yaratıcı turizmin bazı şehirlerde daha çok ekonomik fayda odaklı bir araç olarak kullanıldığı (örneğin turist sayısını artırmak amacıyla), bazı şehirlerde ise yerel halkın üretken katılımını destekleyen daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsendiği gözlemlenmiştir. Ohridska-Olson ve Ivanov'un (2010) belirttiği gibi, yaratıcı turizm yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve toplumsal katılımın sağlanması açısından da stratejik bir rol üstlenmelidir. Bu bağlamda, bazı şehirlerin yaratıcı turizmi daha bütüncül bir sürdürülebilirlik aracı olarak yapılandığı, bazılarının ise turizm odaklı kısa vadeli kazançlara odaklandığı görülmektedir.

Çalışmanın bulguları ayrıca OECD (2014) raporunda yer alan yaratıcı turizmin yenilikçilik, topluluk katılımı ve kültürel çeşitliliği destekleme yönündeki potansiyelini doğrular niteliktedir. Ancak bu potansiyelin açığa çıkması, yerel yönetimlerin kültürel planlama vizyonu, yaratıcı sektörlerle iş birliği düzeyi ve kamusal katılım mekanizmalarının varlığı ile yakından ilişkilidir.

Sonuç olarak, yaratıcı turizm hem destinasyonların rekabet gücünü artırma hem de turistlere unutulmaz, katılımcı ve sürdürülebilir deneyimler sunma potansiyeline sahip yenilikçi bir yaklaşımdır. Ancak bu potansiyelin hayata geçirilebilmesi, sadece yaratıcı etkinliklerin sayıca artmasıyla değil; bu faaliyetlerin sürdürülebilir, kapsayıcı ve kültürel derinliğe sahip biçimde yapılandırılmasıyla mümkündür.

Bu çalışma, Türkiye'de yaratıcı turizmin gelişimini UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı özelinde doküman analizine dayalı olarak ele alması açısından literatüre önemli bir katkı sunmaktadır. Özellikle yaratıcı turizmin uygulama biçimleri, tematik çeşitliliği (gastronomi, tasarım, müzik, el sanatları vb.) ve bölgesel farklılıkları sistematik biçimde incelenmiştir. Mevcut literatürde yaratıcı turizmin kavramsal çerçevesi üzerine çok sayıda çalışma bulunmakla birlikte, bu çalışmanın özgün katkısı; Türkiye özelinde yaratıcı turizmin nasıl yapılandığını doküman temelli analizle ortaya koyması ve kültürel sürdürülebilirlik ile yaratıcı turizm ilişkisini uygulama örnekleri üzerinden tartışmasıdır. Bu yönüyle çalışma, hem akademik literatürdeki tematik boşlukları doldurmakta hem de yaratıcı turizmin yerel düzeyde kurumsallaşma pratiklerine ışık tutmaktadır.

Ayrıca, yaratıcı turizmin kültürel sürdürülebilirlik ve toplumsal kapsayıcılık bağlamında nasıl değerlendirildiği üzerine yapılan bu değerlendirme, Richards (2011), Ohridska-Olson ve Ivanov (2010) ve Duxbury ve Richards (2019) gibi öncü çalışmalarla karşılaştırmalı bir tartışma zemini sunmaktadır. Türkiye bağlamında yaratıcı turizm politikalarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekliliği, bu çalışmanın literatüre getirdiği yapısal bir öneridir.

Gelecek araştırmalara yönelik öneriler ise şu şekildedir:

- **Karşılaştırmalı Analizler:** Türkiye'deki yaratıcı turizm uygulamaları ile UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına üye olan Avrupa, Latin Amerika ya da Asya şehirlerinin karşılaştırmalı olarak analiz edilmesi, farklı coğrafi ve sosyo-kültürel bağlamlarda yaratıcı turizmin gelişim dinamiklerini anlamak açısından önemlidir.
- **Nitel Derinlikli Çalışmalar:** Gelecek araştırmalarda, yaratıcı turizm uygulamalarında yer alan aktörlerle (belediye yetkilileri, yaratıcı sektör temsilcileri, yerel halk, turistler) derinlemesine görüşmeler yapılması önerilmektedir. Bu sayede, uygulamaların sosyal etkileri, topluluk temelli katkıları ve karşılaşılan zorluklar detaylı biçimde analiz edilebilir.
- **İzleme ve Değerlendirme Mekanizmaları:** Yaratıcı turizm projelerinin etkilerini ölçen ve sürdürülebilirliğini değerlendiren göstergeler geliştirilmelidir. Bu konuda nicel analiz yöntemlerine dayalı araştırmalar yapılması hem uygulayıcılara hem de akademik camiaya katkı sunacaktır.

• Yaratıcı Turizmin Sosyal Etkileri: Kadınların, gençlerin ve dezavantajlı grupların yaratıcı turizmdeki yerini irdeleyen kapsayıcı araştırmalar, yaratıcı turizmin sosyal sürdürülebilirlik yönünü değerlendirmek açısından önemlidir.

Bu öneriler doğrultusunda yapılacak çalışmalar, yaratıcı turizmin sadece ekonomik değil; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirlik boyutlarını bütüncül biçimde kapsayan yeni araştırma alanları oluşturacaktır.

Kaynakça

- Ajanovic, E., & Çizel, B. (2015). Unesco yaratıcı kentler ağı ile Antalya kentinin değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1, 1–16. <https://doi.org/10.13114/mjh.2015111365>
- Afyonkarahisar Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.afyon.bel.tr>
- Avcıkurt, C., Köroğlu, A., & Sarıoğlu, M. (2009). Türk turizminin dünya turizmindeki yeri. İçinde Ş. Çavuş, Z. Ege, & O. Çolakoğlu (Ed.), *Türk turizm tarihi: Yapısal ve sektörel gelişim* (s. 1-14). Detay Yayıncılık.
- Aydoğan Çiftçi, M. (2020). *Yaratıcı turizmin etkilediği destinasyon bileşenlerinin belirlenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayvaci, H., & Gülcan, B. (2017). Türkiye’de turizm animasyonlarında somut olmayan kültürel miras (SÖKÜM) ulusal unsurlarına bakış. *Journal of Recreation and Tourism Research/JRTR*, 4, 207–223.
- Balık, M. (2015). *Sürdürülebilir turizm kalkınması kapsamında kültürel mirasın korunması açısından kentsel yenilemenin yeri ve önemi: Fener-Balat örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2023). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.bursa.bel.tr>
- Duxbury, N., & Richards, G. (2019). Towards a research agenda for creative tourism: Developments, diversity, and dynamics. İçinde N. Duxbury, & G. Richards (Ed.), *A research agenda for creative tourism* (s. 1–14). Edward Elgar Publishing.
- Emekli, G. (2021). Coğrafya, turizm, kültür ilişkilerinin turizm coğrafyasına yansımaları ve kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 30(2), 405–428.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2022). *2021 Yılı Faaliyet Raporu*. <https://www.gaziantep.bel.tr>
- Gordin, V., & Matetskaya, M. (2012). Creative tourism in Saint Petersburg: The state of the art. *Journal of Tourism Consumption and Practice*, 4(2), 55–77.
- Gülüm, E. (2015). Yaratıcı turizm- halk kültürü ilişkisi ve yerelin popülerleşmesi. *Millî Folklor*, 105, 87–98.
- Hatay Büyükşehir Belediyesi. (2023). *UNESCO Yaratıcı Şehirler Başvuru Dosyası ve Tanıtım Materyalleri*. <https://www.hatay.bel.tr>
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi. (2022). *Kültür Politikaları Strateji Belgesi*. <https://www.ibt.istanbul>
- Kırşehir Belediyesi. (2023). *Kültür ve Sanat Faaliyet Raporu*. <https://www.kirsehir.bel.tr>
- Korez-Vide, R. (2013). Promoting sustainability of tourism by creative tourism development: How far is Slovenia? *Innovative Issues and Approaches in Social Sciences*, 6(1), 77–102.
- Küpel, T. Ş. (2017). Yaratıcı ekonomide turizm sektörünün yeri: Yaratıcı turizm faaliyetlerine yönelik bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, (1), 22–51.
- Kütahya Belediyesi. (2023). *Çini ve Kültürel Miras Strateji Raporu*. <https://www.kutahya.bel.tr>
- Network, U. C. C. (2006, October). *Towards sustainable strategies for creative tourism*. Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism, Santa Fe, New Mexico, USA, October 25–27.
- OECD. (2009). *The impact of culture on tourism*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/the-impact-of-culture-on-tourism_9789264040731-en.html
- OECD. (2014). *Tourism and the creative economy*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264207875-en>
- Ohridska-Olson, R. V., & Ivanov, S. H. (2010). Creative tourism business model and its application in Bulgaria. In *Proceedings of the Black Sea Tourism Forum 'Cultural Tourism–The Future of Bulgaria'*.
- Okutan, Y. A. (2023). Yaratıcı turizmin sürdürülebilir turizm kapsamında değerlendirilmesi. *Journal of New Tourism Trends*, 4(2), 1–15.
- Öncü, T. (1992). Yaratıcılığın betimlenmesi ve yaratıcılık üzerine çevresel etkiler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 14(1), 255–264.
- Özçer, N. (2005). *Yönetimde yaratıcılık ve yenilikçilik*. Rota Yayınları.
- Pawlusiński, R., & Kubal, M. (2017). A new take on an old structure? Creative and slow tourism in Krakow (Poland). *Journal of Tourism and Cultural Change*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/14766825.2017.1330338>
- Prentice, R., & Anderson, V. (2007). Creative tourism supply: Creating culturally empathetic destinations. İçinde G. Richards & J. Wilson (Ed.), *Tourism, creativity and development* (s. 89–106). Routledge.
- Raymond, C. (2007). Creative Tourism New Zealand: The practical challenges of developing creative tourism. İçinde G. Richards & J. Wilson (Ed.), *Tourism, creativity and development* (s. 145–157). Routledge.
- Raymond, C. (2008). Creative tourism new Zealand. *Tourism, creativity and development*, 145.
- Richards, G. (2011). Creativity and tourism: The state of the art. *Annals of Tourism Research*, 38(4), 1225–1253. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2011.07.008>
- Richards, G., & Marques, L. (2012). Exploring creative tourism: Editors introduction. *Journal of Tourism Consumption and Practice*, 4(2), 1–11.
- Richards, G., & Raymond, C. (2000). Creative Tourism. *ATLAS News*, 23, 16–20.
- Richards, G., & Wilson, J. (2006). Developing creativity in tourist experiences: A solution to the serial reproduction of culture? *Tourism Management*, 27(6), 1209–1223. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2005.06.002>

- Richards, G., & Wilson, J. (2007). Tourism development trajectories: From culture to creativity. In G. Richards & J. Wilson (Eds.), *Tourism, creativity and development* (pp. 23-56). Routledge.
- Richards, G., & Wilson, J. (2008). *From cultural tourism to creative tourism*. Part 2: Changing structures of collaboration. ATLAS Yayınevi.
- Ritchie, J. B., & Crouch, G. I. (2003). *The competitive destination: A sustainable tourism perspective*. CABI Publishing.
- Tan, S.-K., Kung, S.-F., & Luh, D.-B. (2013). A model of 'creative experience' in creative tourism. *Annals of Tourism Research*, 41, 153-174.
- UNESCO Creative Cities Network. (2006). *Towards sustainable strategies for creative tourism*. Discussion report of the planning meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism. <https://en.unesco.org/creative-cities/home>
- UNESCO Türkiye. (n.d.). *UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı*. Retrieved April 14, 2025, from <https://www.unesco.org.tr/Pages/3001/2401/UNESCO-Yarat%C4%B1c%C4%B1-%C5%9Eehirler-A%C4%9F%C4%B1-Program%C4%B1>
- Virginija, J. (2016). Interaction between cultural/creative tourism and tourism/cultural heritage industries. In *INTECH World's Largest Science, Technology & Medicine Open Access Book Publisher*.
- Wattanacharoensil, W., & Sakdiyakorn, M. (2016). The potential of floating markets for creative tourism: A study in Nakhon Pathom Province, Thailand. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 21(1), 3-29. <https://doi.org/10.1080/10941665.2014.998250>
- Wurzburger, R., Aageson, T., Pattakos, A., & Pratt, S. (2008). *Creative tourism: A global conversation*. Sunstone Press.
- Wurzburger, R., Pratt, S., & Pattakos, A. (Eds.). (2009). *Creative tourism, a global conversation*. Sunstone Press.
- World Cities Culture Platform. (n.d.). *Homepage*. Retrieved April 16, 2025, from <https://www.worldcitiescultureplatform.com>
- Zoğal, V., & Emekli, G. (2017). Yaratıcı turizme kavramsal ve coğrafi bir yaklaşım. *Ege Coğrafya Dergisi*, 26(1), 21-34.